ARCHIATRO SUPREMO
DUCE AC PRÆSIDE
Ex Decreto
GRATIOSISSIMÆ FACULTATIS
MEDICÆ ALTDORFFINÆ
DISSERTATIONEM INAUGURALEM
De

FEBRE PETECHIALI

PRO LICENTIA
Summos in arte Apollineâ honores
AC
PRIVILEGIA DOCTORALIA
Ritu majorum ſolenniter & legitimè capeſſendi

PUBLICO EXAMINI SUBMITTET
Ad d. 26. JUN. A. M DC LXXXV.

JOH. HENRICUS Schmidt/
Svinfurtenſis.

ALTDORFFI
LITERIS SCHÖNNERSTÆDTIANIS.

PRÆFAMEN.

Onſtitui equidem Thematis mei rubricam *Melancholia Hypochondriacæ* conſignare, præprimis quia ferè ad calcem usque Materia hæc à me elaborata fuerat; at cùm illius prolixitas conſvetam Diſſertationis molem exſuperaſſet, & inſuper temporis anguſtia eam prælo ſubjicere prohibuiſſet, animum cum penna dejeci, commodiori illam reſervaturus occaſioni. Siſto itaq; B. L. *Febrim Petechialem* Thematis inauguralis loco ventilandam, materiam certè non minus pulchram quam difficilem: quamprimum autem animum eidem conſcribendæ appuli, ſtatim ſubiit laudandum illud hodierni Illuſtriſſimi Societatis Anglicæ Collegii Regii Symbolum: *Nullius addictus jurare in verba Magiſtri*: Præclara enim mihi ſemper & non ſatis utilis ea viſa eſt philoſophandi & diſputandi Methodus, quæ

non tam Hominum Autoritate, quam Naturæ luce ſubnixa, ſolutè & liberè in Vero inquirendo verſatur, iique imprimis mihi laudandi videntur, qui nulli ſapientium ſectæ ſeſe addicunt, illudq́; pythagoricum IPSE *dixit* exulare faciunt, ſed veritatem potius magna induſtria ſtudioque conquirunt; nihil enim Viro Erudito magis dignum eſſe arbitror, quàm iis aſſentiri, quæ aut vera eſſe, aut quam proximè ad veritatem accedere, ipſa duce ratione cognoverit, itemq; ab iis aſſenſum cohibere, quæ vel incerta vel falſa eſſe eadem ratio demonſtraverit, jurata ſiquidem fides & iniqua Autorum admiratio per tot ſecula non parum Medicis incrementis obfuit; Quapropter cùm & hodiè in Medicina adhuc nihil magis arduum ac cimmeriis tenebris involutum reperiatur, quàm ipſa febrium præſertim malignarum Natura & Eſſentia; de qua Veterum pariter ac Recentiorum ſcripta ſi conſulantur, diſſentientes, imò quot capita tot ſententiæ inveniuntur, adeò ut quem in hoc labyrintho ſequi debeam vix conſtet, idcircò *nemini* ut Senecæ verbis, *utar, me mancipavi, nullius nomen fero, multum magnorum Virorum judicio credo, aliquid tamen & meo vendico.*

Hinc

Hinc ſepoſitâ graviſſimorum Virorum autoritate & mihi integrum fore ſpero libertate philoſophandi frui, meamq; circa febrium doctrinam hypotheſin, *Ratione & Experientia* tanquam veris & ſolidis principiis ſuffultam proponere, utpote ex qua omnia Diſſertationis hujus phænomena ſufficienter explicari poſſe firmiter mihi perſuaſum habeo, facilè autem veniam me impetraturum exiſtimo, ſi in arduo & difficili hoc negotio Eruditorum expectationi ex aſſe ſatisfacere nequeam, præprimis cùm adhæc etiam nimia feſtinatio imaturiorem prolem acceleraverit, adeò ut omne quicquid obvium factum ex memoria ſtatim in has chartulas conjicere coactus fuerim, quæ ut B. L. æqui boniq́ue conſulturus ſit rogatum velim. Interim D. T. O. M. ſupplex precor, meis ut adſit conatibus, illisq; ex alto benedicat.

THES. I.

INter plurimos illos affectus Microcoſmum pulcherrimum DEI opificium deſtruentes,& celeri ſatis gradu ad Interitum perducentes,non ultimum ſibi locum vendicare *Febrem Petechialem* nemo Practicorum ibit inficias, utpote cujus curatio illis ob partem affectam & ſyndromen ſymptomatum ſanè multum negotii faceſſit.De iſthâc verò dicturo ſtatim Nomenclatura evolvendam ſe exhibet,quò citius cuilibet, quid intellectum velim, innoteſcat.

II.

Febris,ſi nomen ſpectes,videtur illud accepiſſe apud Latinos à verbo *ferbeo*, quod idem eſt ac *ferveo*, eſt enim veluti fervor quidam ſeu ferveſcentia quâ corpus fervet vel æſtuat; *Petechiarum* vero etymon quod concernit vocabulum illud barbarum nonnulli autumant, ab Ungarica voce *Betegſeg*, quod ipſis morbum κατ' ἐξοχὴν denotat; Quemadmodum autem plurimæ morboſarum corporis noſtri conſtitutionum denominationes à Græcis ortæ ſunt, ita & hujus vocabuli natales pariter nonnulli ex illorum ſchola agnoſcunt, nimirum à Græco verbo πετάω, *extendo*, *volo*, quòd maculæ illæ per univerſum corporis noſtri peripheriam quaſi extendantur, vel quod ſubitò appareant, ſubitò etiam iterum diſpareant; ita ut quaſi avolare videantur; Germanico idiomate vocatur das Fleck-Fieber/Pedecken.

III.

Circa Homonymias & Synonymias negotium, more Philoſophorum impræſentiarum fuſius explicandum, haud ſollicitus ero, ſed ſepoſitis hiſce ambagibus tanquam corticem linquens, ad nucleum potius deguſtandum propero. Definio itaque *Febrem Petechialem, quod ſit morbus ſpiritus noſtri vitalis in illius imbecillitate, in quietudine & deſperatione conſiſtens; à cau-*

ſis,

is, modò internis, modò externis oriundus, per maculas diversi coloris se manifestans.

IV.

Nolo hîc prolixior esse in explicando genere Definitionis, ne hisce minutiis B. L. nauseam moveam, nullus dubitans, quin quilibet in arte nostra versatus sub hoc titulo statum corporis p. n. complectatur.

V.

Succedit itaque serior disquisitio de *Parte affecta*, illa autem communi suffragio à toto antiquorum choro statuitur *Cor*, cui, quicquid sanitatis, quicquid vigoris, quicquid denique vitæ reliqua habent viscera, sanitatis veluti vigoris ac vitæ scaturigini in acceptas referunt; & quemadmodum illud sit fons caloris nativi, sic etiam ex eo toti corpori calorem p. n. communicari arbitrati, inibi febris formalitatem concipiunt, vid. *Rolfinc. Method. cog. & cur. febr. gen.* Verùm cùm nunquam apud me tantum poterit præconcepta opinio, ut etiam sine ratione valeat autoritas, mihi ignoscet Veneranda antiquitas, quod hoc in passu illius partes sectari non liceat. Cordis enim vitalitas & prærogativa præ reliquis visceribus ab iis supposita, nondum firmis rationibus demonstrata est, imò plurima experimenta potius evincunt, cor omnem suam activitatem & operationem non ex se, sed ex influenti spiritu generari, eoque duntaxat nomine vitalitatis reddi particeps; si enim influxus illius spiritus per paucula temporis momenta sufflaminetur, à motu cessat & æque torpidum ac immobile evadit ac alia corporis pars, quod experimenis confirmant *Wil. Anat. Cerebr. c. 24. Lovver Tr. de Corde c. 7. p. m.* 91. imò idem *in Collegio experimentali Anatomico Excellentissimus Bohnius* ad oculum demonstravit, ubi scil. statim à ligatura nervis injecta omnis cordis motus cum respiratione ac vita sublatus fuit; sic etiam *Borellus in tr. de Motu Anal. Part.* 2. *p.* 189. periculum fecit

ac Thermometrum Cordi vivo applicavit, exploraturus an ibi notabilis calor deprehendi posset, nullam tamen majorem elevationem liquoris à corde quàm aliis visceribus observavit *Honor. Fabri epist.* 1. *p.*47. Erit igitur non tanta nobilitas cordis, quantam hactenus sibi quidam persuasi sunt, præprimis si verum est, quod *Bartholinus* habet *de Pulm. Subst. & Mot. p.* 77. animalia respirare posse evulsô corde, & canem cui cor extractum fuerat, vulnere iterum deligatô, latrasse atque superstitem fuisse. Quoniam itaque cor præ reliquis visceribus in vitalitate & calore nullam habet prærogativam, prout hactenus demonstravi, hinc etiam illa huic hypothesi superstructa, sponte sua ruunt.

VI.

Ex Recentioribus nonnulli pro subjecto & sede hujus febris agnoscunt perturbatam sanguinis mixturam; Verum cum & hæc hypothesis iisdem difficultatibus prematur, nec illi meum apponere possum symbolum, quatenus *primò* nullis rationibus persuaderi queo, adesse in sanguine tanquam corpore fluido determinatam particularum relationem & habitudinem ad se invicem, cùm hæc conditio potius in solidis & firmis quàm fluidis corporibus inveniatur, eô ipsô enim quo fluidi conceptum sibi quis formet atomorum varium motum & miscelam sibi concipiat necessum habet; aut si non velint ut fidem ipsis derogem, demonstrent rogo, quemnam situm & dispositionem in statu nat. hæ sanguinis particulæ servent, & quæ textura ipsis in p. n. competat, quidque simul illud sit quod essentialem illarum modificationem immutare valeat? Nec *secundò* intelligo, etiamsi gratis illis hanc sanguinis mixturam concederem, quî febris inde oriri queat, cùm sæpius in sanguine effervescentiam seu tumultuosam particularum motum annotemus, sine insequente febre, imò ab ipsis talia nonnunquam remedia in auxilium vocantur, quæ sanguinis particu-

lares

adhuc minus confundant qualia ſunt ſalia volatilia &c. Nec *Tertiò* deniq; ſymptomatum ætiologiam ſufficienter hujus hypotheſeos Patroni explicare valent.

VII.

Perſpectis itaque aliorum opinionibus nunc etiam meam proponam, unumquemque enim ſuo ingenio abundare facilè concedere poſſum: Dictum autem fuit §. 3. febrim petechialem eſſe morbum ſpiritus noſtri vitalis, antequam igitur ad ipſa Morbi Penetralia accedam, melioris intellectus gratia pauca de hoc ſpiritu commemoraturus ſum; ſcias itaq; non niſi unicum me in homine admittere ſpiritum omnium functionum Rectorem atque Præſidem neq; moveri contraria quorundam ſententia, triplicem vel quadruplicem ſtatuentium, illorum enim aſſertum partim precario, hinc ruinoſo nititur fundamento, partim etiam Entia præter neceſſitatem multiplicat. De cœtero, qui ulterius etiam meam de Natura & eſſentia hujus ſpiritus opinionem, circa quam non adeò levis momenti rationes ſed experientiæ innixæ traduntur, ſcire deſiderat, adeat *Illuſtr. Dn. Boyle Tract. de Atmoſp. Corp. p. 2. Excell. Dn. D. Rivinum, Patronum & Praeceptorem ætatem colendum Diſſert. de ſpiritu hominis vitali c. 2. §. 8. 9. Kircher. Iter exſtat. de glob. terræ. Dial. 2. c. 4. p. m. 85. Willis Anat. Cerebr. c. 2. p. 53. Helmont. Arch. fab. §. 4. Charleton Tr. Of Life p. 404.*

VIII.

Quemadmodum autem ſpiritus hic Rector totius noſtræ Machinæ Hydraulicæ & rota quaſi ſuprema eſt, quæ reliquas in hac artificioſiſſima ſtructura circumgirat, adeòque ſic vitæ omniumq; operationũ primus exiſtit Autor, ita è contrario ſufflaminatâ nonnihil illius elaſticitate & inhibito ſeu limitatô quadantenus radioſo ejus influxu ceſſat ſenſim ſenſimque Machinæ activitas, & prout hactenus ſtatus n. ſic & poſteà p. n. primarium & adæquatum evadit ſubjectum, in eo ſiquidem

ferè omnes corporis noſtri morbi præprimis Archeales, inter quos & febres, præſertim malignas refero, altas ſæpius agunt radices: Febrium enim Naturam concipio in motu ſpiritus noſtri p. n. jam à peripheria ad centrum, jam à centro ad peripheriam concitato à cauſa nunc materiali nunc ideali oriundo: Jam autem cum Febris Petechialis gradu ſymptomatum ſaltem à cœteris differat, nullam ipſi excogitaveris aliam partem effectam, quæ minores patiatur ambiguitates, & ex quo fundamento omnium phænomenorum inferius dicendorum ratio curatius explicare liceat quam hunc ipſum ſpiritum.

IX.

Aſt ne gratis hoc meum aſſertum ſumere videar triplici brevi tamen modo illud planum reddam: Urgeo itaque *primò* Animæ pathemata, quatenus Practicorum Obſervationes teſtantur multos nauſeâ mœrore, terrore, ac Ira ſive excandeſcentia hujus ſpiritus in febres malignas incidiſſe; paſſiones autem has animæ, ut facile omnium conſenſum adipiſcar à corpore ut tali, quippe in functionibus ſuis tantùm inſtrumentaliter & paſſive ſe habente, præſtari, nemo affirmare audebit, ſed majori veritatis luce eas effectus principii cujusdam activi & vitalis pronuntiabit; Ego autem ut ex § 7. conſtabit cùm præter unicum ſpiritum nihil aliud corpori regendo præeſſe arbitrer, tandem ex infallibili conſequentia eum optimo Jure ſedem & partem affectam appellari colligo.

X.

Secundò ipſa ſymptomata febrim hanc concomitantia, nil aliud, quàm affectum ſpiritum evincunt: Ordine itaq; illa omnia, ſimulque eorum rationes breviter exhibebo. Quid quæſo ſubitanea citraque manifeſtam cauſam proſtratio Virium, conjuncta cum anxietate præcordiorum inſigni, inſolitaque inquietudine & jectigatione corporis aliud demonſtrant?

ſtrant? quam ſpiritum ſatis imbecillem ac debilem omnes enim noſtri corporis vires, unice ab hoc ſpiritu vitali dependent, ita ut cuncta quæ illas diſſipant, ſpiritum etiam deſtruere obſervemus, v. g. Veneris abuſus, motus nimii, hæmorrhagiæ inſignes, dolor, &c. præſertim animæ pathemata, ira, terror, &c. Quemadmodum ipſemet recordor cujusdam, qui ex inopinato gaudio tantum virium lapſum paſſus fuerit, ut animam ſaltem egerit: Cur itaque dubitamus eum pro parte affecta agnoſcere?

XI.

Quapropter haud erit difficile omnium ſymptomatum ætiologiam vel ex p. n. ſpiritus vitalis motu, vel illius defectu & deſperatione deducere, ille enim, dum à cauſis mox commemmorandis deſtruitur, ſtatim, ubi ſui defectum & imbecillitatem ſentit, anxiùs & timidus eſt, ne huic malo perferendo impar evadat, omnem itaque navat operam, ut ingratum & moleſtum hunc hoſpitem è corpore ejiciat, idcircò hinc & inde tumultuoſo & tremulo fertur motu, quam continuam & non interruptam motionem non poteſt non inſolita inquietudo & jectigatio corporis ut & agrypnia inſequi, ſicuti non minus ejus defectus & imbecillitas, anxietatis præcordiorum, cardialgiæ ſummæ, ſingultûs, ſpirandi difficultatis, cordis palpitationis & tremuli motûs, lipothymiæ, ſyncopes, convulſionum &c. Autor exiſtit, quatenus ſcil. in omnibus hiſce recenſitis ſymptomatibus ſpiritus debilis eſt, & fibris rite explicandis non ſufficit, hinc dictæ partes ſpasmodicam affectionem contrahunt, prout eadem ſymptomata in V. Sectione, Hæmorrhagia larga, mœrore, terrore, ſtudio & amore nimio extremoque ſenio, imò inſtante morte deprehendimus, ibi autem ſpirituum defectum adeſſe, quilibet, ni ſtudiò, contradicere velit, affirmabit.

XII.

Tertiò denique dictis non parum roboris accedere videtur, si ipsorum in hoc febri remediorum operandi rationes paulò intimius consideremus, omnia enim medicamenta vel continuum & irregularem hujus spiritus motum sistunt, sicque quietem ipsi conciliant, vel defectui illius sub analepticorum nomine medentur, vel desperabundam hanc Ideam particulis suis spirituosis peregrinâ Idea signatis, illi eximunt, prout id inferius in curatione videbimus.

XIII.

At cùm non omnis statim spiritus nostri vitalis Morbus febrem petechialem constituat sed ille saltem, qui præter subitaneum virium lapsum, imbecillitatem ac infirmitatem præcordiorum, anxietatem ac desperationem & jectigationem corporis summam ab inquietudine hujus principii, per maculas & efflorescentias diversi coloris hinc & inde in corpore se sistit. In hac itaq; spiritus conditione febrium malignarũ naturam & essentiam concipio, malignasque eas dicendas autumo non ob humorum & causarum pravitatem, sed potius ob affectæ partis excellentiam & nobilitatem, nam etiamsi istiusmodi hic humorum pravorum existentiam sæpius per exanthemata & efflorescentias se manifestantem haud in dubium vocem, tamen in quæstione adhuc est, annon potius dicti humores ansam præbeant febribus malignis, aut productum illarum audiant, quam ut ipsam malignitatem constituant, quatenus nonnunquam symptomata febribus malignis consueta sine omni humorum vitio annotamus, & econtra humorum pravitas sine hisce symptomatibus observatur, ut itaque intuitu horum verosimilius mihi videatur malignitatem in principio nostro vitali quærendam esse. Plura qui desiderat, adeat *Excell. Dn. D. Rivini Dissert. de Febr. malign.* temporis enim angustia, quâ premor prolixiorem diductionem mihi interdicit & festinare jubet.

XIV.

Sub malignæ autem febris tanquam generaliori vocabulo cùm latitudo aliqua seu plures ejus species deprehendantur, constituenda erit differentia, quâ nostra Petechialis à reliquis differat; illam autem in definitione dixi maculas, diverso sub schemate in corpore nostro, præprimis verò in dorso pectore cervice & lumbis conspicuas; partes enim istæ dum semper calidæ detinentur, tubuli pororum laxantur & sic patuli magis fiunt, facilioremque aditum massæ sanguineæ appellenti concedunt, cùm è contrario aliæ corporis partes aëris injuriæ magis expositæ, constringuntur, liberiorque sanguini affluxus denegatur. Modum verò, quô efflorescentiæ seu maculæ hæ generantur, breviter sic mihi concipio; nimirum M. S. dùm vel à sufficienti adhuc spiritus robore, vel medicamentis resolvitur ac attenuatur sicque ad peripheriæ corporis glandulas miliares circulari apta redditur, ratione suæ acrimoniæ super incumbentem epidermidem vellicat, quam vellicationem ob dolorosam sensationem crispatura fibrarum insequitur & materiæ hujus portiunculam includit, quæ postmodum format istiusmodi circulum seu maculam nunc roseam, nunc saturate purpuream, luteam, viridem, cœruleam, violaceam & nigram, prout nimirum sanguinis massa plus minus corrupta est.

XV.

Formalitatem & subjectum Febris Petechialis explicatum nunc excipiunt CAUSÆ, quarum evolutionem ad felicem morborum curationem instituendam perquam esse necessariam, nemo cordatorum Medicorum inficiabitur; Quo itaq; & ego eò felicius & facilius medicatricem huic morbo admovere queam manum, operæ pretium erit in eruendis hujus febris causis esse solicitum; Duplices autem illius causas facio, externas alteras, alteras internas.

XVI.

Causas externas constituunt animæ pathemata, quæ profectò sunt illæ Depopulatores nostri principii vitalis, quàm facilè enim terror vehemens v.g à spectro, item ira & excandescentia, nausea concepta, mœror ob jacturam bonorum, conjugis interitum, febres malignas accelerare queant superius §. 9. dictum fuit, idcircò cum brevitati litandum sit, ulteriori explicationi supersedeo ; Ad internas verò causas, refero cruditates varias, præsertim autem biliosas in ventriculo stabulantes, vermes, lochiorum suppressionem, ut & tributum lunare deficiens, cacochymiam scorbuticam, & MS. nunc à jam recensitis pathematibus aut aliis causis v. g. venenis assumptis coagulatam, nunc resolutam]; Omnes autem dictæ causæ non aliter suam operationem exerunt, quam ut spiritui huic Ideam tristem & desperabundam imprimunt ; Ille enim, causarum morbificarum acrimoniâ, fibrillas nerveas vellicante, ob molestam sensationem in motum raptus, omnibus viribus earum remotionem molitur, simulac autem materiæ peccantis quantitatem vires ejus excedere, illiusque laborem frustraneum esse, ac omnia ab eo incassum adhiberi, interim vero morbum crescere seq; decrescere sentit, viribus suis diffidere incipit, & ob morbi diuturnitatem ac molestiam nimium defatigatus, animum deponit & desperabundus evadit.

XVII.

De cœtero etsi nonnulli harum febrium statuant putredinem & putridas eas vocent malignamque ibi humorum corruptionem sibi imaginantur, plane tamen non video, an ulla ratione in MS. putrefactio concipi queat, dum nesciunt, nunquam liquorem quiete destitutum putredinem subire, quem autem fugiet MS. celeriter satis suum circulum peragere & tam locali quam intestino motu moveri? Imò quamvis & hoc tanquam suppositum suis Patronis concedatur, nihilominus

tamen

amen nunquam putredo calorem producet, prout id carnes, ierbæ, piſces aliaque ſatis teſtantur, quæ omnia quidem utreſcentia moleſta ſatis effluvia olfactui communicant, unquam tamen in hiſce putrefactis ullum veſtigium calois obſervabis.

XVIII.

Paucis itaque adhuc, Recentiorum quorundam ſenteniias circa febris petechialis ætiologiam mihi proponere conefſum ſit, quidque veri vel falſi illis ſubſit demonſtrare. Caut inter illos extollit *Celeberrimus Sylvius magnum illud Bataviium decus*, is autem Prax. Med. lib. 1. cap. 33. §. 7. *Sal volatile cre pro cauſa febrium malignarum habet, quod glandularum liuorem ſubacidum concentratione noxiâ enervet.* Verùm cum acius ille liquor glandularum facilius ſupponatur quàm probeur, & partim ſalis illius volatilis in corpore humano exiſtenia ſatis adhuc dubia, partim contra illud *cum Excell. Dn. D. Riino Diſſ. de Febre malign.* §. 16. urgeri poſſint animæ pathemata, dcircò & hujus hypotheſeos cauſam, ſuadente id ipſa Sylviaa modeſtia, negligo. Sed doleo profectò talem me elegiſſe nateriam, ubi aſſenſum tot & tantis Viris præbere eorumque iſcipulum me profiteri veritas obſtat, ita ut nec *Clariſſimi ilus Angli, Williſium* loquor, opinionem amplecti liceat, illum nim dum ſanguinē miaſmate venenoſo inquinatum aſſerit, adem premit difficultas, cur, enim ſi aër ab omni contagio veenoſo liber, unus vel alter ſaltem ex mœrore aut viſô ſpectrô :bri petechiali ſuccumbit? Mitto itaque omnes has recenſios opiniones, donec melior aedoctus, contrariumq; ſententiæ neæ mihi demonſtretur.

XIX.

Sepoſitis jam cauſis, *Doctrina Signorum* prodeat, quæ eluti faces in itinere Medico accenſæ, ſive quis *Diagnon* ſive *Prognoſin* reſpiciat, viam monſtrent. Signa itaque *Diagnoſti-*

gnostica febris hujus malignitatem demonstrantia, sunt uti sæpius jam dum commemoratum fuit, subitanea virium prostratio, præcordiornm anxietas, ut & inquietudo corporis summa; Petechiarum autem Pathognomonicum signum sunt maculæ in corporis peripheria prorumpentes. Summa tamen hîc cautione opus est, ne ex solis maculis in cute apparenibus Medicus judicium formet, easque pro Petechiis vendidet, cùm & similes in scorbuticis subjectis annotantur, imò pulicum morsus interdum etiam illarum faciem mentiantur. Ne itaq; & hæ maculæ Medico imponant, ut ipsas pro Petechias habeat, illarum magnitudinem probè attendat, quippe Petechiæ maculis scorbuticis semper majores observantur, & lentium figuram fere repræsentare solent, unde lenticularem febrem etiam dixerunt. Ast cum hæc ipsa jam tradita signa Medicum decipere queant, certior erit, si partim propter symptomata illa exanthemata hæc antecedentia dorsi scilicet & capitis dolores lancinantes, præprimis autem circa vesperam incrementa capientes, conjungat, partim etiam illa, quæ maculas has concomitari solent, attendat, dum nimirum in remissiori gradu anxietas inquietudo & cephalalgia &c. adsit. Denique febrem hanc adesse Medicus concludet, si jam dicta præcordiorum anxietas cum inquietudine aliisque symptomatibus redeat.

XX.

Sequitur itaque in Ordine *Prognosis*, quam juxta receptum metiar Ordinem, ubi quid de Salute ægri sperandum, scrutabor, insimulque mortis criterium adjungam; Ast cùm morbus hic occurrat periculosissimus, & symptomata illius infida & fallacia facilè Medicum deludant, idcircò hîc se prudentissimum gerat, necquicquam de signis salutis & mortis absolutè affirmet, sed secundum *Senecæ* monitum *libr. 6. de Benefic. c.16. pro ægroto & fama artis timeat.* Præstat igitur hîc præsagium

ſagium potius ſuſpendere, donec vel ſpiritus vel morbi victoriæ indicia certa ſe obtulerint, ſæpius enim tanta ſymptomatum vehementia adfuit, ut mortem præſentiſſimam eſſe quis dixerit, nihilominus optatus ſalutis exitus inſequutus, ècontra plurimi mitiorum ſymptomatum præſentiâ è vita disſcesſerunt, adeò ut in hoc paſſu certi aliquid prædicere velle admodum difficile ſit. Unde nec audienda eſt *Hippocratis* ſententia *Aphor. Sect.* II. 24. *Sect.* 4. 36. 61. de diebus criticis in morbis acutis obſervandis, omni enim deſtituitur fundamento, & ſanæ rationi æque ac experientiæ contrariatur; Interim tamen negandum haud eſt, ſi ullum adhuc ſalutis ſignum ſuppeditari queat, erit profectò ſymptomatum recenſitorum aliqualis remiſſio, præprimis ſi maculæ rubræ in corporis ſuperficie conſpiciantur, certò enim indicant ſpiritum reconvaleſcere incipere, materiamque morboſam deprehendere vincibilem, hinc ſenſim ſenſimque animum ſumere, ac de eventu felici proſpera quæque ſibi polliceri.

XXI.

Quemadmodum autem in determinandis ſalutis ſignis Medicum caute agere oportet, ne ſtatim ex hujus vel illius ſymptomatis remittentia, felicem eventum prædicat. Ita eadem cautione opus erit, ex atrocia ſymptomatum non ſubitò mortem præſagiendi, quamvis raro fallant. Sic tanquam prodromi mortis obſervantur, quando proſtratio virium, anxietas præcordiorum, indies magis magisque ingraveſcunt, ſicuti periculoſa admodum, imò lethalis eſt petechiarum retroceſſio, quatenus ſpiritus qui hactenus ſummo cum ſtudio in iis expellendis occupatus & defatigatus fuit, & ob hanc quaſi reportatã victoriam animum paululum collegit; acrimonia autem hæc ſanguinis dum de novo genus nervoſum afficit, eumq; ibi adhuc infirmum & laſſum ad motum excitat, is doloris ac laboris impatiens deſperatus qua data porta effugit ac diſſipatur;

Idem periculum indicant maculæ petechiales livido, violaceo & nigro colore conſpicuæ, ſum̃am enim ſanguinis corruptioné demonſtrant: Quemadmodum & mala ſumitur prognoſis, ſi patiens de nullo conqueratur dolore, nihilq; moleſti ſentiat, item ſi ſyncope accedat frequentior, oblivio, negligens decubitus, denudatio indecens, & motus convulſivi ſuperveniant. Et tandem pro infallibili fere mortis ſigno haberi poteſt ſingultus aut ſi æger floccos carpat, vel plicas ſuper lectum explicet, cuncta enim hæc ſymptomata ſpiritum ſatis debilem dicunt, cumq; mox victas morbo ſuppoſiturum eſſe manus, ſignificant.

XXII.

Jam paucis adhuc *Curatio* Febris Petechialis abſolvenda reſtat: Duo autem indicantia occurrunt; *Primò*, Malignitas, ſeu periculoſus ſpiritus vitalis ſtatus; *Secundò*, Maſſæ ſanguineæ vitium.

XXIII.

Malignitatis autem formalitatem cùm ſuperiùs in tribus conſiſtere affirmaverim, in ſpiritus ſcil. noſtri vitalis imbecillitate, inquietudine, & deſperatione, idcirco ſingulis etiam hiſce indicantibus appropriata inquirenda ſunt medicamina; Verùm cùm talis imprimis hîc remediorum requiratur apparatus, qui triſtem ac deſperabundam hanc ſpiritui ideam eximere & delere valeat, iſtiusmodi autem auxiliis cùm nos deſtituamur, non miraberis, cur adeò periculoſæ hæ ſint febres, & cur tàm rarò illius clientes à Medicis reſtituantur; Imbecillitatis igitur hujus ſpiritus, cùm jam mentionem fecerim, accedant etiam ea, quæ illi mederi ſolent· Sunt autem illa vulgò ſic dicta analeptica frigida, v. g. omnes aquæ refrigerantes, aq. cord. H.S. roſar. ror. maj. plantag. bugloſſ. borrag. acetoſ. acetoſel. cichor. &c. Item flores & tincturæ harum plantarum: Confect. Alkerm. ſyrup. bacc. cherm. conf. de hyacinth. moſchus & ambra &c. Calida & generoſiora remedia,

dia, si æger ea appetat, non deneganda sunt, præsentissimum enim inde sentiet levamen, prout id testantur E. N. C. An. 3. *Obs.* 145. *Barthol. Cent.* 4. *Obs.* 7. cùm è contrario in iis concedendis Medicus si nimiũ rigorosus esse velit, plus obsit, quá prosit, spiritus enim adeò desideratæ rei idea characterisatus est, ut omnem fiduciam & spem recuperandæ sanitatis in eadem ponat, eô quâ si non potiatur, animum deponit, omniaque pejora fient.

XXIV.

Continuum autem illum spiritûs motum & inquietudinem sistunt partim narcotica, partim etiam refrigerantia: Priora enim spiritui vitali torporem inducunt, sicque ad movendum ineptum eum reddunt, imò multum de concepta idea deprædantur; talia autem sunt, Theriaca, Mithridatium, Opium &c. circa ultimum autem hoc remedium imprimis monendum, ne dosi excedatur, & spiritus plane sopiatur. Eundem postea à refrigerantibus quoque expectare licet effectum, utpote quæ illius motum multum remorantur, officio autem hoc funguntur jam præced. §. laudatæ aquæ refrigerantes unâ cum succis, acetos. citr. cydon. rib. berb. omphac. It. spiritus acidi, sulphur. vitriol. salis. Nitrata autem omnem ferè hîc paginam absolvunt, nitrum, v. g. purum & antimoniatum arcan. dupl. &c.

XXV.

Desperationi denique spiritus vitalis cùm quoque remediis debitis obviam eundum sit, alterum vero indicans, sanguinis, scil. vitium corrigendum, eundem plane quoad curationem modicamentorum apparatum requirit, idcircò una fidelia sic duos parietes dealbare volui, præprimis cum temporis brevitas & typographus festinationé Dissertationis admodum geant, hujusque affectus specialiorem curam tradere haud permittant; quapropter ut utrique scopo satisfaciam, co-

mendo instar omnium Diaphoretica, qualia sunt terra sigill. bolus Armena, terra lemn. antimonium diaphor. antihect. Poter. cinnab. antimon. bezoar. min. tàm simpl. quàm composit. &c. imprimis autem si cum acidis, acetis v.g. theriacal. aliisq; spiritibus acidis propinentur, hoc enim remediorum genus cum spiritui priorem Ideam febrilem destruat, & alia eum sigillet, insimulque sanguineam massam corrigat, ad modum conveniens videtur: Cavendum tamen à volatilibus medicamentis, v.g. mixt. simpl. Tinct. bezortd. aliisque salibus volatilibus, quippe quæ spiritum saltem desperatiorem efficiunt; Interim inficias non ibo ab horum usu Medicum quidem celerius has maculas ad corporis periphetiam eliminare, sicque citius suam obtinere intentionem, ast cùm etiam illarum retrocessio facile sit metuenda, quatenus sanguinem hæc volatilia & calida remedia nimium fundunt & resolvunt, illeq; facillimo negotio ratione sui celerioris appulsus & fluiditatis maculas has in habitu corporis stagnantes rursus diluere & ad centrum revehere valet, quarum autem retrocessionem postea cephalalgia, dolores dorsi, anxietates, cardialgia pessimaq; symptomata & deliria insequantur, idcircò fixa aliaque sensim & successive operationem suam exerentia hisce volatilioribus longe anteferenda sunt.

XXVI.

Ad corporis tandem peripheriam hisce maculis expulsis eò Medicus allaboret, ne illarum retrocessio contingat, interdicat itaque ægro omnem animi commotionem ut & corporis refrigerationem; retrocessio enim petechiarum quæ nonnunquam ex commutatis indusiis ac linteaminibus oritur, inde deducenda venit, quod ægrotantes aëri frigidiori corpus exponant, illeque verus recrudescentiæ symptomatum

Autor

Autor existat; Ultimò denique exulare jubeo omnia illa quæ alvum laxare queunt, imò si sponte sua diarrhœa vel aliud alvi profluvium superveniat, quantocius sistatur. Interim hac vice de FEBRE PETECHIALI meam juxta hypothesin per compendium dixisse sufficiat. Hæc itaque L.B. æqui bonique consule, aut si quid novisti rectis istis, candidus imperti, si non, his utere mecum.

DEO sit Laus Honor & Gloria.

POSITIONES.

I.

FErmentum Ventriculi acidum, ut & reliqua corporis nostri partium fermenta, inter non entia referenda.

II.

Visio non fit per modum Cameræ obscuræ.

III.

Venena à Medicamentis differunt non operandi modo sed saltem gradu.

IV.

Spiritus noster vitalis minus rectè à nonnullis animæ rationalis instrumentum creditur.

V.

Animam rationalem ad Hominis vitam nil conferre firmiter statuo.

VI.

Fœtus in Utero non chylo sed sanguine nutritur.

VII.

Nullum corpus incurrit in sensus.

VIII.

Vacuum in rerum natura existere posse, imo actu existere, ratio & experientia credere jubent.

IX.

Non datur Generatio æquivoca.

X.

Male in ventriculi & primarum viarum cruditate pituitosa salia volatilia præscribuntur.

XI.

Conceptio ad momentum determinari potest.

XII.

Alcali tam fixum quam volatile naturaliter non datur.

XIII.

Menstruus fœminarum fluxus non à motu Lunæ dependet.

XIV.

Ex alcali fixo potest fieri volatile.

XV.

Non dantur Medicamenta specifica.

XVI.

Plantæ sola Aqua Nutriuntur

XVII.

Bilis non alcalinæ, sed salsæ Naturæ est.

XVIII.

Spiritus vini refrigerat.

XIX.

Magisteria, fæculæ, & Aquæ destillatæ omni odore & pore destitutæ, ex officina proscribendæ.

XX.

Ætites femori applicatus, dum dicitur partum moere, alæ vero admotus, abortum præcavere, phantasticè am operationem exerit

XXI.

Pleuritis absq; Venæ sectione curari potest.

XXII.

Omnis Medicamentorum operatio est mechanica.

XXIII.

Formæ rerum naturalium substantiales, nec definiri, ulto minus ratione atq; experientia demonstrati queat.

XXIV.

Fiducia in Medicum multum ad morbum sananm contribuit.

Sæpe

SÆpe, novum Medicum, metuit qui consulit æger
Ne censum poscat trux Libitina novum.
De TE, sed SCHMIDI, tantum sperare dolorem
Audebit nemo, vivere qui satagit.
Perge ergò ut Magni calces vestigia Patris
Atque Tibi Phœbus digna Brabea dabit,
Quæ ut multis prosint, nam mox præclara capesses
Et Febres jugulent, hoc precor ex animo.

Hisce paucis

Nobiliß. & Clariß. DN. DOCTORANDI *peritiam Medicam paßim nunc Epidemica Febri laborantibus Lmq; comendat*

MAURICIUS HOFFMANN,
Med. D. & Prof. Prim. Potentiss. Elect. & Sereniss. Marchion. Brandenb. ac Ducum Wirtenberg. Reiq;publ. Norimb. Archiater.

